

A. Rolneming, samenspel en vergaderwijze

1. Besluitvormingsmodel

Het algemeen bestuur (AB) van Waterschap Drents Overijsselse Delta hanteert een besluitvormingsmodel met drie typen bijeenkomsten:

- Deltabijeenkomsten openbaar, informierend en opiniërend;
- Technisch vragenuur besloten en informierend;
- AB-vergaderingen openbaar en besluitvormend.

Fracties geven naar eigen inzicht vorm aan hun oriëntatie op de inhoud, standpuntbepaling en inbreng tijdens deze bijeenkomsten.

2. Besluitvormingstraject

Het AB onderscheidt in het besluitvormingstraject de volgende fasen:

Fase 1 Beeldvorming door het verkrijgen en verwerken van informatie door lezen van stukken, vragen stellen, bijwonen van informatiebijeenkomsten¹ (waaronder Deltabijeenkomsten), al dan niet op locatie. Het technisch vragenuur behoort tot deze fase.

Fase 2 Oordeelsvorming / meningsvorming vindt plaats in openbare Deltabijeenkomsten, voorafgaand aan de AB-vergadering, bedoeld voor het uitwisselen van standpunten, argumenten en debat over de voor besluitvorming geagendeerde onderwerpen. Fracties kondigen eventuele amendementen en moties aan.

Fase 3 Besluitvorming vindt plaats tijdens AB-vergaderingen, eventueel door stemmingen al dan niet met stemverklaringen, over de geagendeerde voorstellen en ingediende amendementen en moties. Onderwerpen die naar verwachting geen bespreking behoeven worden op voorstel van het DB als hamerpunt geagendeerd.

De werkwijze is vastgelegd in het **Reglement van orde voor het algemeen bestuur Waterschap Drents Overijsselse Delta**, vastgesteld op 22 oktober 2019.

3. Agendavorming

De dijkgraaf en de fractievoorzitters stellen jaarlijks een lijst met onderwerpen vast die voor besluitvorming worden geagendeerd. De lijst wordt voorbereid door het DB en is voorzien van een planning. Strategische belangrijke thema's en onderwerpen waarover oordeelsvorming en meningsvorming in Deltabijeenkomsten van belang zijn worden daarbij expliciet benoemd. De lijst en de planning worden tijdens elk fractievoorzittersoverleg beoordeeld op volledigheid en juistheid en zo nodig geactualiseerd.

¹ *Informatiebijeenkomsten, symposia, webinars en dergelijke, georganiseerd door derden, naast Deltabijeenkomsten van het waterschap.*

B. Toelichting

1. Aanleiding

In de vergaderjaren 2020 en 2021 zijn vanuit het algemeen bestuur (AB) kritische signalen afgegeven over de wijze waarop sommige besluiten tot stand komen en de daarmee over de vergadersystematiek. Het volgende beeld is geschetst:

- De 'afstand' tussen het DB en het AB wordt als (te) groot ervaren;
- De aanloop naar besluitvorming is soms te kort;
- Besluitvorming over complexe of politiek gevoelige dossiers kan niet in één stap; 'Echten' en 'Dalfsen' en 'DuurzaamDoen' zijn daarvan kenmerkende voorbeelden;
- Deltabijeenkomsten zijn (vooral) informatief, maar bieden onvoldoende gelegenheid voor uitwisseling (van standpunten);
- De Omgevingswet verandert de bevoegdheidsverdeling tussen het AB en het DB.

Het heeft geleid tot vragen als:

- Hoe blijft het AB voldoende betrokken (onder de Omgevingswet)?
- Welk betekent dat voor:
 - de kaderstellende en controlerende rol van het AB?
 - de invulling daarvan?
- Hoe blijft AB op de hoogte van onze houding en gedrag zoals verwoord in de Watervisie?

2. Oproep van de dijkgraaf in de AB-vergadering van 18 mei 2021

- geef suggesties voor het borgen van de kaderstellende en toetsende rol van het AB;
- geef ideeën voor een beeldvormende, oordeelsvormende en besluitvormende structuur;
- geef aan hoe het AB te betrekken bij het verdere proces.

Daarop zijn schriftelijke reacties ontvangen van de fracties Water Natuurlijk, VVD, Gemeentebelangen Drenthe~Overijssel, ChristenUnie, Ongebouwd en 50plus.

Kern van de reacties:

- Het AB moet over alle essentiële informatie beschikken om verantwoorde besluiten te kunnen nemen;
- Er is meer ruimte nodig voor éérst oriëntatie, oordeelsvorming en uitwisseling daarover alvorens te besluiten;

Tijdens de Deltabijeenkomst op **26 januari 2021** over de **Omgevingswet** en de AB-vergadering van **18 mei 2021** over het **participatiebeleid** zijn zorgen geuit over de toekomstige rolverdeling tussen DB en AB onder de Omgevingswet.

Bij besluitvorming over de rwzi's 'Echten' op **25 februari** en **26 mei 2020** en over 'Dalfsen' op **18 mei 2021** is door een deel van de AB-leden informatieachterstand en een gemis aan mogelijkheden voor uitwisseling van ideeën en standpunten ervaren.

De dijkgraaf heeft in mei 2021 het AB opgeroepen voorstellen te doen voor verbetering van het besluitvormingsproces.

- Deltabijeenkomsten moeten interactief en meer opiniërend van karakter;
- Het AB kan kaders stellen en richting geven door:
 - balans te vinden tussen ‘dichttimmeren en vrij mandaat geven’;
 - te beraadslagen over niet alleen het ‘wat’, maar ook over het ‘hoe’;
- Wil het AB kunnen toetsen en controleren:
 - dan moet het juist en tijdig geïnformeerd zijn;
 - zicht hebben op rechtmatigheid en doelmatigheid van bestedingen;
- Geef fractievoorzitters of een presidium de rol of, en zo ja hoe, het AB in de besluitvorming te betrekken;
- Breng met het AB (evt. in groepjes) opties in beeld;
- Aantrekkelijkheid van AB-vergaderingen voor derden vergroten;
- Informatiestroom faciliteren: ‘voor AB een griffie instellen?’;
- Externe deskundigen als klankbord betrekken bij het proces tot verbetering;
- Werkendeweg zoeken naar een goede invulling van het vergadersysteem voor verantwoorde besluitvorming.

3. Fractievoorzittersoverleg 6 juli 2021

De fractievoorzitters en de dijkgraaf beschouwen de opbrengst van de oproep en betrekken daarbij de overwegingen die in 2017 hebben geleid tot het bestaande model. Men besluit een procesteam in te stellen die een werksessie voorbereidt waarin het AB dit model samen met het DB en de directie onder de loep neemt. Een ervaren externe procesbegeleider helpt daarbij.

4. Werksessie over rolneming, samenspel en vergaderwijze 27 oktober 2021

De werksessie leidt tot het volgende beeld:

Het AB als agendabepaler

- we oefenen weinig invloed uit op de agenda;
- hoewel: niet alles is (even) belangrijk.

Het AB als controleur

- we maken er geen of onvoldoende gebruik van, terwijl niemand anders dat kan doen.

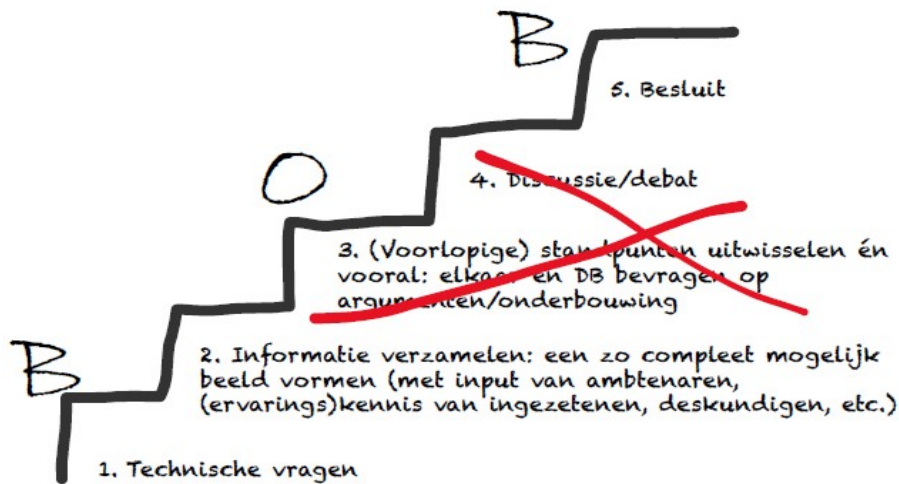
Onze vergadercultuur

- er is weinig onderlinge discussie, laat staan debat;
- uitwisseling gebeurt meestal achter gesloten deuren, niet in het openbaar en dus niet voor anderen navolgbaar;
- dat ligt vaak meer aan onszelf dan aan de voorbereidingen van het DB;
- er ligt (desondanks) teveel nadruk op het stellen van vragen aan de portefeuillehouder.

Deltabijeenkomsten zijn beoogd opiniërend maar worden als overwegend informerend (‘zenden’) ervaren. Bovendien sluiten ze niet steeds aan bij ophanden zijnde besluitvorming. Het technisch vragenuurtje wordt goed bezocht, maar voorziet niet steeds in alle informatiebehoefte.

Onze vergaderstructuur

- soms is voldoende informatie genoeg voor verantwoorde besluitvorming;
- we nemen belangrijke en/of strategische besluiten onvoldoende via de stappen Beeldvorming - Oordeelsvorming - Besluitvorming (BOB) - 'het treintje';
- vooral de oordeelsvorming schiet te kort - al is dat niet overal even essentieel;

5. Reflectie van het procesteam 22 november 2021

De werksessie en de reflectie van het procesteam daarop leiden tot het beeld dat het AB:

- zich meer met zijn eigen agenda moet bemoeien;
- bij belangrijke onderwerpen goed geïnformeerd en fasegewijs tot besluitvorming moet komen;
- zelf kritisch moet zijn op zijn eigen werkwijze, taakuitoefening en het gebruik van instrumenten daarbij.

Verbetering is mogelijk door:

- de fractievoorzitters de agenda van het AB te laten bepalen en daarbinnen belangrijke en/of strategische onderwerpen te selecteren;
- over belangrijke en/of strategische onderwerpen te besluiten via de stappen Beeldvorming - Oordeelsvorming - Besluitvorming (BOB) en daarbij
- Deltabijeenkomsten bij voorkeur interactief te laten zijn, gericht op voorbereiding van besluitvorming.

De gekozen vergaderstructuur biedt daarvoor voldoende ruimte. Er is geen aanleiding om (opnieuw) commissies in het leven te roepen.

6. Werkendeweg verbeteren

Besluitvorming is sluitstuk van een proces. Het AB kan groeien naar een werkwijze die meer uitwisseling en onderling debat stimuleert. Daarbij is permanent aandacht nodig voor een goede agendaopbouw, de juiste informatievoorziening en een prikkelende debatacultuur. Inhoudelijke kennis is voorhanden in de eigen organisatie. Om daar goed mee om te gaan moet het volgende permanent georganiseerd:

- training en vorming van bestuursleden, zoals over het opnemen en verwerken van veel informatie, het eigen maken en toepassen van debatvaardigheden en dergelijke;

- een frequente kritische blik en terugkoppeling door experts van buiten.